

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ САДІВНИЦТВА
ФАКУЛЬТЕТ ЛІСОВОГО І САДОВО-ПАРКОВОГО ГОСПОДАРСТВА

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ
для здобувачів ступеня вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
спеціальності 206 «Садово-паркове господарство»
Галузь знань 20 «Аграрні науки та продовольство»

Умань 2024

УДК 712.2: 630

Розглянуто і схвалено методичною комісією факультету лісового і садово-паркового господарства (Протокол № 1 від 12.08.2024 р.)

Укладачі: д. с.-г. н., професор кафедри В.В. Поліщук, д. с.-г. н., професор А.Ф. Балабак, к. с.-г. н., доцент Ю.А. Величко, к. с.-г. н., доцент І.М. Пушка, к.с.-г.н., доцент М. Ю. Осіпов, д.ф. А.А. Бровді, д.ф. Л.В. Кумпан.

Практична підготовка (програма навчальної практики) зі спеціальності 206 «Садово-паркове господарство» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня галузі знань 20 «Аграрні науки та продовольство» / Укладачі: д. с.-г. н., професор кафедри В.В. Поліщук, д. с.-г. н., професор А.Ф. Балабак, к. с.-г. н., доцент Ю.А. Величко, к. с.-г. н., доцент І.М. Пушка, к.с.-г.н., доцент М. Ю. Осіпов, к. с.-г. н., д.ф. А.А. Бровді, д.ф. Л.В. Кумпан. Умань. 2024. – с. 16

Рецензенти:

Володимир КУЛЬБИЦЬКИЙ, канд. с.-г. наук, заступник директора із соціального розвитку та інновацій НДП «Софіївка» НАН України.

Володимир ШЛАПАК, д. с.-г. наук, професор кафедри лісового господарства УНУС

Вступ

Практична підготовка здобувачів вищої освіти є складовою частиною навчального процесу та дає можливість підготувати спеціалістів до подальшої їх професійної діяльності.

Мета навчальної практики – ознайомлення здобувачів вищої освіти зі специфікою майбутнього фаху, отримання ними первинних професійних умінь і навичок.

Інтегральна компетентність – здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми професійної діяльності у галузі вирощування декоративних рослин, проектування, створення та експлуатації об'єктів садово-паркового господарства або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій і методів рослинництва, ландшафтної архітектури, садово-паркового будівництва та екології і характеризується комплексністю і невизначеністю умов.

Навчальна практика для здобувачів першого (бакалаврського) освітнього рівня зі спеціальності 206 «Садово-паркове господарство» передбачає формування та розвиток у здобувачів компетентностей і програмних результатів навчання відповідно до освітньо-професійної програми «Садово-паркове господарство» спеціальності 206 Садово-паркове господарство (табл. 1).

Таблиця 1

Матриця компетентностей і програмних результатів навчання, що формуються під час проходження навчальної практики

Шифр компетентності	Компетентності	Шифр програмних результатів навчання	Програмні результати навчання
Загальні компетентності (ЗК)			
ЗК 4	Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.	ПРН 2	Прагнути до самоорганізації та самоосвіти.
ЗК 7	Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності	ПРН 4	Володіти професійними знаннями для вирішення завдань з організації та ведення садово-паркового господарства.
		ПРН 12	Планувати ефективно час для отримання необхідних результатів у виробництві.

ЗК 8	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.	ПРН 9	Проектувати та організовувати заходи із вирощування садивного матеріалу декоративних деревних рослин відкритого і закритого ґрунту та формувати об'єкти садово-паркового господарства відповідно до сучасних наукових методик і вимог замовника.
		ПРН 10	Проектувати та організовувати заходи з вирощування садивного матеріалу декоративних трав'яних та квіткових рослин відкритого і закритого ґрунту та формувати об'єкти садово-паркового господарства відповідно до сучасних наукових методик і вимог замовника.
		ПРН 12	Планувати ефективно час для отримання необхідних результатів у виробництві.
		ПРН 13	Результативно працювати у колективі.
ЗК 9	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.	ПРН 2	Прагнути до самоорганізації та самоосвіти.
ЗК 11	Навички здійснення безпечної діяльності.	ПРН 15	Організувати результативні та безпечні умови праці.
Спеціальні (фахові) компетентності (СК)			
СК 1	Здатність застосовувати знання зі спеціалізованих підрозділів науки (екології, ботаніки, дендрології, фізіології рослин,	ПРН 9	Проектувати та організовувати заходи із вирощування садивного матеріалу декоративних деревних рослин відкритого і закритого ґрунту та формувати об'єкти садово-паркового господарства відповідно до сучасних наукових методик і вимог замовника.

	<p>генетики та селекції декоративних рослин, ґрунтознавства міських екосистем, агротехніки вирощування декоративних рослин, проектування, формування та експлуатації компонентів садово-паркових об'єктів, захисту декоративних рослин від шкідників та хвороб, механізації садово-паркових робіт тощо).</p>	<p>ПРН 10</p>	<p>Проектувати та організовувати заходи з вирощування садивного матеріалу декоративних трав'яних та квіткових рослин відкритого і закритого ґрунту та формувати об'єкти садово-паркового господарства відповідно до сучасних наукових методик і вимог замовника.</p>
<p>СК 2</p>	<p>Здатність розмножувати та вирощувати посадковий матеріал декоративних рослин у відкритому і закритому ґрунті.</p>	<p>ПРН 4</p>	<p>Володіти професійними знаннями для вирішення завдань з організації та ведення садово-паркового господарства.</p>
		<p>ПРН 10</p>	<p>Проектувати та організовувати заходи з вирощування садивного матеріалу декоративних трав'яних та квіткових рослин відкритого і закритого ґрунту та формувати об'єкти садово-паркового господарства відповідно до сучасних наукових методик і вимог замовника.</p>
		<p>ПРН 15</p>	<p>Організовувати результативні та безпечні умови праці</p>
<p>СК 3</p>	<p>Здатність проектувати, створювати й експлуатувати об'єкти садово-паркового господарства.</p>	<p>ПРН 4</p>	<p>Володіти професійними знаннями для вирішення завдань з організації та ведення садово-паркового господарства.</p>
		<p>ПРН 9</p>	<p>Проектувати та організовувати заходи із вирощування садивного матеріалу декоративних деревних рослин відкритого і закритого ґрунту та формувати об'єкти садово-паркового господарства відповідно до сучасних наукових методик і вимог замовника.</p>

		ПРН 10	Проектувати та організовувати заходи з вирощування садивного матеріалу декоративних трав'яних та квіткових рослин відкритого і закритого ґрунту та формувати об'єкти садово-паркового господарства відповідно до сучасних наукових методик і вимог замовника.
СК 4	Здатність формувати й підтримувати в належному стані газонний покрив об'єктів садово-паркового господарства.	ПРН 10	Проектувати та організовувати заходи з вирощування садивного матеріалу декоративних трав'яних та квіткових рослин відкритого і закритого ґрунту та формувати об'єкти садово-паркового господарства відповідно до сучасних наукових методик і вимог замовника.
СК 5	Здатність застосовувати інженерно-технічне обладнання на об'єктах садово-паркового господарства.	ПРН 4	Володіти професійними знаннями для вирішення завдань з організації та ведення садово-паркового господарства.
СК 8	Здатність безпечно використовувати агрохімікати й пестициди, беручи до уваги їх хімічні і фізичні властивості та вплив на навколишнє середовище.	ПРН 15	Організувати результативні та безпечні умови праці.
СК 9	Здатність формувати композиційні ансамблі об'єктів садово-паркового господарства.	ПРН 9	Проектувати та організовувати заходи із вирощування садивного матеріалу декоративних деревних рослин відкритого і закритого ґрунту та формувати об'єкти садово-паркового господарства відповідно до сучасних наукових методик і вимог замовника.
		ПРН 10	Проектувати та організовувати заходи з вирощування садивного матеріалу декоративних трав'яних та квіткових рослин відкритого і закритого ґрунту та формувати об'єкти садово-паркового господарства відповідно до сучасних наукових методик і вимог замовника.

СК 10	Здатність проводити інвентаризацію зелених насаджень.	ПРН 4	Володіти професійними знаннями для вирішення завдань з організації та ведення садово-паркового господарства.
СК 11	Здатність зберігати та охороняти біологічне різноманіття на об'єктах садово-паркового господарства, підвищувати їх екологічний потенціал.	ПРН 9	Проектувати та організовувати заходи із вирощування садивного матеріалу декоративних деревних рослин відкритого і закритого ґрунту та формувати об'єкти садово-паркового господарства відповідно до сучасних наукових методик і вимог замовника.
		ПРН 10	Проектувати та організовувати заходи з вирощування садивного матеріалу декоративних трав'яних та квіткових рослин відкритого і закритого ґрунту та формувати об'єкти садово-паркового господарства відповідно до сучасних наукових методик і вимог замовника.

Методи навчання та засоби діагностики, що відповідають визначеним результатам навчання під час проходження навчальної практики, наведено в табл. 2, 3.

Таблиця 2

Результати, методи навчання та методи контролю під час проходження навчальної практики

Результати навчання за навчальною дисципліною		Методи навчання	Методи контролю
1	Знання:		
1.1	Здатність до осмислення сучасних наукових здобутків у сфері садово-паркового господарства	словесні, наочні, практичні	виконання та вирішених конкретних задач і ситуацій, підсумковий контроль
1.2	Здатність до критичного осмислення проблем у галузі садово-паркового господарства		
2	Уміння/навички:		
2.1	Використовувати всі відповідні ресурси та результати досліджень для оновлення та вдосконалення своїх знань.	словесні, наочні, практичні; інтерактивний, активний, репродуктивний	виконання та вирішених конкретних задач і ситуацій, підсумковий контроль
2.2	аналізувати вплив екологічних факторів на довкілля, їхні наслідки та шляхи запобігання;		

	застосовувати екологічно безпечні підходи під час виконання робіт		
2.3	оперувати базовими категоріями та поняттями спеціальності		
2.4	Застосовувати отримані знання і практичні навички з вирощування посадкового матеріалу декоративних рослин у відкритому і закритому ґрунті, проектування, створення і експлуатації об'єктів садово-паркового господарства		
3.	Комунікація:		
3.1	Використання різних мовних засобів відповідно до комунікативних намірів під час професійної та соціально-побутової взаємодії	наочні, практичні; інтерактивний,	виконання та вирішених конкретних задач і ситуацій, підсумковий контроль
3.2	Формування власної позиції щодо значення екології та гармонійної взаємодії з природним довкіллям в усіх сферах життєдіяльності		
4	Відповідальність і автономія		
4.1	Проведення досліджень та реалізація проектів (особисто та у складі команди), спрямованих на вирішення локальних та регіональних проблем у сфері садово-паркового господарства	словесні, наочні, практичні; інтерактивний, активний, репродуктивний	виконання та вирішених конкретних задач і ситуацій, підсумковий контроль
4.2	Здатність до подальшого навчання, яке значною мірою є автономним та самостійним		
4.3	Мати власні судження відповідно до отриманої інформації. Особиста відповідальність за дотримання екологічних вимог. Збагачувати власну екологічну культуру		
4.4	Відповідальність за розвиток професійного знання і практик,		

	стратегічний розвиток інших осіб та / або команди		
4.5	Здатність до прийняття рішень у сфері садово-паркового господарства, що потребують застосування нових підходів та прогнозування, у тому числі - у складних і непередбачуваних умовах		

Таблиця 3

Методи навчання та методи контролю програмних результатів навчання під час проходження навчальної практики

Програмний результат навчання		Метод навчання	Методи контролю
ПРН 2	Прагнути до самоорганізації та самоосвіти.		
ПРН 4	Володіти професійними знаннями для вирішення завдань з організації та ведення садово-паркового господарства.		
ПРН9	Проектувати та організовувати заходи із вирощування садивного матеріалу декоративних деревних рослин відкритого і закритого ґрунту та формувати об'єкти садово-паркового господарства відповідно до сучасних наукових методик і вимог замовника.	Дискусія, аналітична робота, вирішення конкретних задач і ситуацій, самонавчання	Виконання та вирішення конкретних задач і ситуацій, підсумковий контроль
ПРН 10	Проектувати та організовувати заходи з вирощування садивного матеріалу декоративних		

	трав'яних та квіткових рослин відкритого і закритого ґрунту та формувати об'єкти садово-паркового господарства відповідно до сучасних наукових методик і вимог замовника.		
ПРН 12	Планувати ефективно час для отримання необхідних результатів у виробництві.		
ПРН 13	Результативно працювати у колективі.		

Місце і організація проведення практики

Навчальна практика відбувається на базі кафедри садово-паркового господарства, в її структурних підрозділах (теплично-оранжерейний комплекс УНУС, навчально-науковій лабораторії «Інтродукція, адаптація, розмноження та вирощування декоративних і лісових культур» та Національного дендрологічного парку «Софіївка» НААН України.

Освітньо-професійною програмою «Садово-паркове господарство» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності 206 «Садово-паркового господарства» передбачено 12 кредитів ECTS, тобто 360 годин навчальної практики (у другому семестрі 4,5 кредитів ECTS – 135 годин; у 4 семестрі 7,5 кредитів ECTS – 225 годин).

Основні обов'язки керівника практики та студентів:

Керівник практики:

- перед початком узгоджує маршрути проведення екскурсій, контролює доступність та безпечність відвідування визначених об'єктів;
- проводить інструктаж про порядок проходження практики, забезпечує здобувачів усіма необхідними документами (щоденники, календарний план тощо);
- інформує студентів щодо форми звітності з практики та підсумкової атестації, критерії оцінювання рівня знань, умінь, навичок, які студенти досягають за результатами практики;
- забезпечує належний рівень проходження практики у відповідності з програмою;

- проводить обов'язковий інструктаж з охорони праці та техніки безпеки щоразу при зміні виду діяльності та забезпечує належні умови праці здобувачів;

- контролює виконання студентами правил поведінки на натурних обстеженнях та в підрозділах кафедри, веде таблиць відвідування студентами практики.

Студенти при проходженні навчальної практики зобов'язані:

- до початку практики одержати від керівника практики консультації щодо оформлення всіх необхідних документів;

- своєчасно приступити до практики;

- виконувати всі завдання, передбачені програмою практики і вказівки її керівників, у повному обсязі;

- вивчити і суворо дотримуватись правил охорони праці, техніки безпеки;

- нести відповідальність за виконану роботу;

- своєчасно здати необхідну документацію та скласти залік з практики.

Програма практики

МОДУЛЬ I

Метою навчальної практики для здобувачів вищої освіти зі спеціальності 206 Садово-паркове господарство у другому семестрі, є отримання первинних професійних навичок, закріплення теоретичних знань студентів, отриманих в процесі вивчення теоретичного блоку дисциплін пов'язаних із галуззю садово-паркового господарства. Під час практики студенти ознайомлюються зі стильовими прийомами в садово-парковому мистецтві, закріплюють знання про принципи об'ємно-просторової і ландшафтної організації територій садів і парків; засвоюють основні поняття і терміни на прикладі конкретних садово-паркових об'єктів.

Завданням навчальної практики відповідно до модуля I є ознайомлення здобувачів вищої освіти:

- 1) з основними стилістичними напрямками і їх впливом на сучасні концепції в ландшафтній архітектурі;

- 2) з історичними об'єктами садово-паркової архітектури, парками-пам'ятками садово-паркового мистецтва – Національним дендрологічним парком «Софіївка»;

- 3) із сучасними об'єктами садово-паркової архітектури на прикладі ландшафтного парку «Буки», еко-парку «Хащі», «Набережної» та «Гідропарку» в м. Умань;

4) із теплично-оранжерейним комплексом Уманського національного університету садівництва.

Зміст практики

Тема 1. Ознайомча екскурсія та вивчення пам'ятки садово-паркового мистецтва дендропарк «Софіївка».

Історія створення дендропарку та сучасний стан об'єкту. Аналіз стильових рішень на території об'єкту, ландшафтний аналіз місцевості. Символіка парку. Особливості використання архітектурних елементів та скульптур на території парку. Типи водних об'єктів на території дендропарку.

Тема 2. Ознайомча екскурсія із ландшафтним парком «Буки», як об'єктам сучасної садово-паркової архітектури.

Історія створення ландшафтного парку «Буки», аналіз стильового рішення на території об'єкту, особливості побудови і розміщення основних композиційних елементів.

Тема 3. Ознайомча екскурсія із сучасними об'єктами садово-паркового мистецтва еко-парком «Хащі» та «Набережна».

Історія створення еко-парку «Хащі» та «Набережна», ландшафтний аналіз території, асортимент декоративних рослин, розміщення малих архітектурних форм.

Тема 4. Ознайомча екскурсія із сучасним об'єктом садово-паркового мистецтва еко-парком «Гідропарк».

Історія створення еко-парку «Гідропарк», ландшафтний аналіз території, асортимент декоративних рослин, розміщення малих архітектурних форм.

Тема 5. Ознайомлення з колекційним фондом та розсадником декоративних рослин у декоративному розсаднику дендрологічного парку «Софіївка».

Місце розташування і організація території розсадника декоративних рослин дендрологічного парку «Софіївка». Аналіз асортименту декоративних рослин, що вирощуються.

Тема 6. Ознайомча екскурсія із теплично-оранжерейним комплексом Уманського національного університету садівництва та до навчально-наукової лабораторії «Інтродукції, адаптації, розмноження та вирощування декоративних і лісових культур».

Історія створення теплично-оранжерейного комплексу. Знайомство із асортиментом рослин, умовами їх вирощування. Знайомство з асортиментом рослин, що розмножується в лабораторії та окремими технологічними

процесами роботи лабораторії.

МОДУЛЬ II

Метою навчальної практики для здобувачів вищої освіти зі спеціальності 206 Садово-паркове господарство у четвертому семестрі, є закріплення теоретичних знань студентів, набуття і поглиблення практичних вмінь при виконанні різні види робіт пов'язаних з розмноженням, вирощуванням та формуванням садивного матеріалу декоративних рослин, вивчити сортимент декоративно-листяних та красиво-квітучих рослин незахищеного ґрунту, ознайомитись із прийомами створення квітників різного типу, набути практичні навички з розмноження, агротехніки вирощування квітникових рослин та догляду за квітниками.

Завданням навчальної практики відповідно до модуля II є закріплення здобувачами вищої освіти теоретичних знань та набуття практичних навичок:

1. Ознайомлення з механізмами, інструментами та машинами, що використовуються під час вирощування декоративних рослин.
2. Закріплення теоретичних знань та формування практичних навичок заготівлі та переробки насінної сировини, підготовки насіння до посіву.
3. Формування навичок розмноження декоративних рослин живцюванням, щепленням, відводками, відсадками та розсадним способом.
4. Закріплення навичок посадки у відкритий ґрунт сіянців та вкорінених живців, умінь здійснювати догляд за сіянцями.
5. Сформуванати у здобувачів практичні навички з підбору асортименту декоративних рослин для озеленення міських та сільських територій різного призначення.

Зміст практики

Тема 1. Обстеження об'єктів насінневої бази деревних рослин в природі. Збір насіння.

Ознайомлення з методами оцінки насінневої продуктивності деревних рослин та особливостями заготівлі насінної сировини і насіння.

Тема 2. Переробка насінневої сировини, зберігання і підготовка насіння до посіву.

Засвоїти способи переробки насінної сировини та методи передпосівної підготовки насінні різних видів декоративних рослин.

Тема 3. Засвоєння практичних навичок з вегетативного розмноження деревних рослин живцюванням та щепленням.

Набуття практичних навичок розмноження дерев і кущів живцюванням, щепленням, відсадками і відводками.

Тема 4. Засвоєння практичних навичок з посадки укорінених живців та сіянців.

Формування практичних навичок правильної посадки вкорінених живців і сіянців.

Тема 5. Засвоєння практичних навичок з вирощування сіянців

Засвоїти особливості підготовки ґрунту і посіву насіння. Навчитися доглядати за сіянцями, викопувати їх сортувати та зберігати в прикопі.

Тема 6. Засвоєння практичних навичок з вирощування розсади трав'янистих видів декоративних рослин.

Засвоїти особливості підготовки ґрунту і посіву насіння. Навчитися пікірувати, загартовувати та доглядати за розсадою трав'янистих декоративних рослин.

Форма контролю

Впродовж всього періоду практики кожен студент веде щоденник, у якому записує зміст та термін проведеної роботи відповідно до програми практики. На залік виносять практичні питання у розрізі програми практики.

Підсумкова атестація результатів практики

У кінці навчальної практики підводяться підсумки щодо проведеної роботи студентом. Викладач, який був відповідальним за проведення практики оцінює проведеною здобувачем роботу за результатами виконання програми. Загальною формою звітності студента за навчальну практику є підписаний і оцінений керівником практики щоденник та оцінювання володіння практичними навичками під час проходження практики та приймає рішення щодо їх зарахування, у вигляді заліку.

Здобувачі, які виконали всю програму практики в повному обсязі, оформили відповідно всім вимогам щоденник, отримують залік в останній день практики.

Студент, який не виконав програму практики і отримав менш ніж 50 балів при складанні заліку, направляється на практику вдруге в період канікул або відраховується з навчального закладу.

Результати складання заліку заносяться до екзаменаційної відомості, проставляються у заліковій книжці студента.

Критерії оцінювання знань і вмінь студентів

Навчальна практика з садово-паркового господарства складає 2 модулі, перший модуль проходять студенти в другому семестрі навчання, другий – у четвертому семестрі. Кожен модуль оцінюється у 100 балів.

Бали розподіляються наступним чином:

1. Проходження практичної підготовки з кожної окремої теми складає 10 балів:

а) виконання поставленого завдання – 4-8 бали:

б) демонстрація теоретичних знань – 1-2 бал.

2. Ведення щоденника практики – 10 балів.

а) наявність усіх відповідних записів згідно програми практики – 9 балів;

б) охайність ведення щоденника практики – 1 бал.

3. Залік – 30 балів.

а) теоретична частина – 10-15 балів;

б) практична частина – 10-15 балів.

Підсумкова оцінка визначається шляхом переведення викладачем сумарного модульного балу у традиційну академічну оцінку національної шкали.

Шкала оцінювання знань і вмінь студентів

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, РГР, практики	для заліку
90-100	A	Відмінно	зараховано
82-89	B	Добре	
74-81	C		
64-73	D	Задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Асортимент дерев, кущів та ліан для ландшафтного будівництва України / С.І. Кузнецов та ін. К.: ЦП «КОМПРИНТ», 2020. 321 с.
2. Дудин Р.Б., Роговський С.В., Крупа Н.М. Консервація, реставрація та реконструкція садово-паркових об'єктів: навч. посіб. Львів: Видавництво «Новий Світ-2000», 2021. 258 с.
5. Заячук В.Я. Дендрологія: Підручник. Львів: Сполом, 2014. 676 с.
6. Іваненко П. П., Приліпка О. В. Закритий ґрунт. К.: Урожай, 2001. 358с.
7. Іщук Л.П., Олешко О.Г., Черняк В.М., Козак Л.А. Квітникарство: навчальний посібник / за ред. Л.П. Іщук. Біла Церква, 2014. 292 с.
8. Калініченко О.А. Декоративна дендрологія: навч. посіб. К.: Вища школа, 2003. 199 с.
9. Термінологічний словник-довідник фахівця з садово-паркового будівництва і ландшафтної архітектури / уклад.: С. В. Роговський. Київ : КНТ, 2017. 140 с.
10. Шляхта Я. М., Брилінський С. М. Деревя, кущі та ліани, що зростають поміж нами: монографія. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2013. 232 с.
11. Шляхта Я.М. Топіарне мистецтво та живоплоти: навчальний посібник. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2015. 120 с.